

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se »avede vir.

Št. 4. V Ljubljani, 28. februarja 1905. Leto XXII.

Obseg: Sosea Razumnika govedoreja. — Boj škodljivcem. — Poučno potovanje v Švico. — Hibridi ali križanke. — Hmelj. — Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Sosea Razumnika govedoreja.

V. Ravnanje s plemenskim bikom.

Poljanec se je z Razumnikovo pohvalo čutil zelo počaščenega. Namuznil se je in čez nekaj časa odgovoril:

„Dobro sem kupil, to je res. Bik je vsestransko dober, pa — bojim se, da bo sčasom hud in nevaren kakor je bil stari „Sivec“, ki je hlapcu rebra polomil. Če mi veš povedati, kako bi bilo to preprečiti, ti bom zelo hvaležen. „Sivec“ je bil v starosti tegale bika tudi krotak, a potem je postal naenkrat hudoben, in le težko je bilo z njim shajati. Pač moram priznati, da je stari hlapec grdo z njim ravnal.“

„Če bi se bilo lepše z njim ravnilo, bi morda ne bil postal tako potuhnen in uporen,“ pravi Razumnik. „Lepo ravnanje močno vpliva na bike, ki pa vendar ostanejo vedno uporni in nezanesljivi. Predvsem ti svetujem vdejati biku nosni obroček. Sedaj je ravno še čas, dasi bi bilo prav, če bi se bilo to prej zgodilo.“

„Storimo to sedaj takoj,“ odgovori Poljanec. „Škoda, da nimam nobenega nosnega obročka.“

„Pomorem ti iz zadrege,“ pravi uslužni Razumnik. „Jaz imam vedno nekaj teh obročkov doma, ker jih več skupaj kupim, da ceneje izhajam. Takoj grem po enega, da ga vdenemo.“

Hitro je odšel ter se je kmalu vrnil z blestečim obročkom v roki (glej pod. 15.). Če se je vijak odvil iz obročka, se je dal zasukati, da je imel obliko S

Podoba 15.

Nosni obroček, zaprt.

Podoba 16.

Nosni obroček, odprt.

(glej pod. 16.). Ko so mladega bika za glavo dobro in tesno privezali k jaslom in so ga z zadnjim delom z vrvmi pritisnili k steni (glej pod. 17.), je Razumnik prijel odprt obroček na sredi ter ga je hitro in zanesljivo porinil skozi nosni hrustanec (glej pod. 18.). Obroček je potem zaprl, z vijakom pritrdil in vun moleči del vijaka s kleščami odščipnil.

„Tako, obroček je dobro vdejan,“ zagotavlja Razumnik (glej pod. 19.). „Bik se ni kaj upiral. Poglavitno je, da obroček tiči v hrustancu in ne v koži ali mesni tkanini, ki ne daje dovolj opore. Tu sem prav dobro hrustanec prevrtil.“

Zvečer bik ni hotel nič kaj jesti. Kazalo je, da ga obroček ovira. Precej je poslal Poljanec po soseda.

Ta je nekaj časa bika opazoval, potem je pa dejal:

„Nedvomno obroček bika pri jedi ovira, kajti zadeva se ob smrček. Rana ga tudi nekoliko boli. Temu se odpomore, če se obroček priveže na jermen, se kvišku potegne ter se priveže na drug jermen, ki je pritrdjen med rogovoma. Na tak način je obroček pritisnjen čez smrček in ne dela več ovir.“

Poljanec je to uvidel, zato je takoj poslal po jermenarja, ki je priredil take jermene. Ko je bila priprava narejena in biku nataknjena, je bik takoj laže jedel.

„Če pa hočeš, da bik ostane krotak in

domač, potem ga vpregaj,“ je še isti večer Razumnik razkladal Poljancu. „Če se biki redno napregajo, potem se veliko bolj privadijo ljudi in redkokdaj postanejo hudobni. Pripragaj ga na desno h kakemu mirnemu volu, da se nauči voziti. Kadar bo znal voziti, ga rabi za fdovažanje zelene klaje in kaj enakega. Škoda je, če je velika sila take močne živali neizkoriščena. Vpreganje je pa tudi v drugem oziru biku koristno; varuje ga namreč, da se ne začne prezgodaj debeliti. Biki, ki so napol pitani, imajo za plemo le malo ali sploh nimajo vrednosti, ker izgube plodnost. Vpreganje jih pa tega bolj varuje, kakor vsako drugo sredstvo. Vozeči biki so najbolj plodni, to uči stara izkušnja.“

„To si pa zapomnim,“ zagotavlja Poljanec vesel. „Saj mi tako vedno nedostaja vprežne živine.“

Ta Razumnikov nasvet se je izborno sponesel.

Bik se je lepo naučil voziti ter je bil zelo krotak in ubogljiv. Poljanec je pa z bikom tudi previdno in pametno ravnal. Več ni od bika zahteval, kakor kar je po pameti smel. Bik je ostal zaraditega tudi pozneje vedno krotak. Skoraj tri leta je bil izvrsten plemenjak.

Vse, kar je Razumnik pre-rokoval, se je zgodilo.

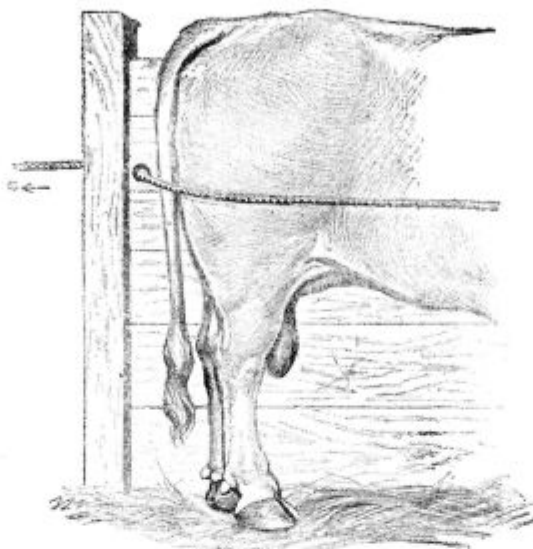
Porodi so bili silno lahki, ker je bik svojo lepo, lahko glavo prenašal na mladiče, in njegov ženski zarod je dajal izborne krave molznice.

„Zakaj pa bikov ne napregajo povsodi?“ vpraša Poljanec nekoga dne Razumnika. „Veliko korist tega mora pač vsakdo takoj spoznati.“

„To ima tudi svoj vzrok,“ odgovori Razumnik. „Vobče so biki vendar živali, ki jih ni lahko vladati, in če se na vožnjo ne privadijo zgodaj, tedaj gre zelo težko. Glavni vzrok je pa v tem, da je premalo dobrega osobja. Srčnih, potrpežljivih in spretnih poslov, ki bi se radi prijeli takega dela, ni lahko dobiti. Najlaže in tudi najbolje je tam, kjer gospodar sam more to narediti, kakor na pr. pri tebi. Vpreganje bikov je torej na majhnih kmetijah laže kakor na velikih, dasi sem na svojem poučnem potovanju videl na neki graščini voziti s parom bikov.“

Če pa kdo bikov ne more ali noče vpregati, tedaj jih je vsaj na pašo goniti. Paša enako ugodno vpliva, kakor vožnja, le pred hudobnostjo ne varuje. Nekteri biki celo zaradi hoje na pašo postanejo hudobni, ker jih dražijo mimo hodeči ljudje, zlasti otroci. Sploh je strogo na to gledati, da nihče bikov ne draži, tudi igraje ne, kajti iz igrače se kaj lahko izcimi nagajanje, ki žival draži in jo slednjič naredi hudobno.

Kot posebnost ti povem, da v Švici, kjer so kmetovalci imenitni živinorejci, ki vedo ceniti veljavo dobrega in prav ravnane plemenskega bika, biko celo jahajo, da jih tako varujejo, da se ne opi-tajo in ostanejo krotki.

Podoba 17.

Z vrvo k steni privezan bik.

Boj škodljivcem!

Bliza se pomlad in z njo nebrojne tolpe sadjarstvu škodljivih žuželk. Oblastva so sicer izdala mnogo in prav umestnih odredb in ukazov, ki kmetovalcem nalagajo to škodljivo svojat in njeno zalego zatirati, a žal, da ti zakoniti predpisi ostajajo največ neizpolnjeni, samo na popirju.

In četudi se posameznik za to briga, to še nič ali prav malo pomaga. Kaj mi pač koristi, če svojo drevesnico, svoj vrt otrebim golazni, nebrižni sosed nemarnež pa mi redi in goji v bližini vsakovrsten mrčes.

Pri nas v Bohinju že leta zapored škrlastisti jabkoder uničuje po 2 tretjini letnega jabolčnega pridelka. Najrajši napada sadovnjake v obližju gozdov. Navzlic obšutni škodi se nihče ne meni zato. Izmed vseh tukajšnjih kmet-skih sadjarjev poznam samo enega, Jaka Mlakarja iz Češnjice, ki ga pridno in uspešno uničuje.

Če naša županstva vsako

pomlad predpise o zatiranju golazni javno razglašajo, stem še ni kdovekaj doseženo; župani naj tudi skrbе, da se ti ukazi točno izvršujejo. Umestno bi pač bilo, da bi se v vsaki občini sestavil odbor, obstoječ iz zastopnika županstva, zastopnika kmet, podružnice in zvedenca sadjarja. ki bi potem — če treba ob prisotnosti orožnika — spomlad pregledal in preskusil vse nasade in se prepričal,

Podoba 18.

Kako se biku predre nosni hrustanec.

Podoba 19.

Bik s pravilno vdejanim nosnim obročkom.

kako in koliko so se razglašeni ukazi izpolnili. Seveda, nemarneže bi bilo slednjič prisiliti, da store svojo dolžnost. Premnogo pa tudi učitelji lehkó store, ne samo v šoli, še več med ljudstvom s primernim poukom.

Predvsem pa varujmo ptice, ki so v boju z malim, a zlobnim sovražnikom naše najboljše prijateljice in zaveznice.

I. R.

Poučno potovanje v Švico.

(Dalje.)

5. Pri živinorejcu Höhnu v Retibodenu.

Naš spremljevalec, g. Jean Schmid, nas je peljal iz Vedensvila v Neugut po majhnem ovinku mimo sela Retiboden. Tukaj nam je hotel pokazati lepo živino posestnika Henrika Höhna, ki je znan daleč naokoli za enega najboljših živinorejcev.

Hodili smo po bližnjici in smokmalu prišli mimo sadnega vrta, ki je bil poln pri-
tličnih hrušek, zgojenih na razne načine in nasajenih lepo v pravilnih vrstah po 3 in 3 m narazen. Radi bi se bili nekoliko pomudili pri tem krasnem nasadu, toda čas je bil drag in smo morali naprej. Še dober streljaj, in bili smo pred hišo g. Höhna. Postaren gospodar nam je prijazno odzdravil in nas je takoj peljal v svoj hlev, kjer smo videli zares krasne živali rjavega šviškega plemena. G. Höhn je dal nekatere živali pripeljati na dvorišče, da smo jih laže ogledovali. Med temi nam je posebno ngajal mlad bik, komaj leto star, domače reje, lep in krepak, da ga je bilo veselje gledati. Leto star, pa tako velik! To se je vsem čudno zdelo! Pri nas ne zraste v dveh letih tako! Pohlevna žival je bila zares močne rasti in lepih telesnih oblik, v prednjem in zadnjem koncu. Gospodar je imel zanj že 2000 K, pa ga je rajši prepustil domači živinorejski zadrugi v Vedensvilu za 1450 K, s pridržkom, da ostane tudi zanaprej v njegovi reji.

Kakor smo pri tej priliki slišali, je v Vedensvilu tudi živinorejska zadruga, ki jo je ustanovilo l. 1892. ondoto kmetijsko društvo. Takih zadrug je po Švici vse polno. Zadruga v Vedensvilu deluje na to, da se v njenem okraju redi kolikor mogoče lepa in dobra živina rjavega šviškega plemena. Zato skrbi predvsem za dobre bike, ki jih sama kupuje in oddaja v rejo

najbolj vnetim živinorejcem. Tem plačuje od vsakega bika po 9 K na teden, kar znaša na leto 468 K. Zadruga pa ne skrbi samo za dobre bike, ampak ji je tudi na tem, da posestniki redijo lepe in dobre krave. Zato se za ude sprejemajo samo tisti udje kmetijskega društva, ki imajo živali, za plemo popoluoma sposobne. Vsak ud mora imeti vsaj eno tako kravo, ki je po posebni komisiji pregledana in potrjena. Pri presojanju krav glede njih sposobnosti za plemo se seveda gleda na vse: na telesne oblike, pa tudi na to, kakšne vrednosti so za užitek. Še več! Gleda se tudi na barvo. Šviški gospodarji so namreč dobri kupčevalci in gledajo na vse, kar bi utegnili živini zvišati ceno. Svetlorjava barva je sedaj najbolj moderna in najbolj cenjena, zato se take živali najdražje plačujejo in najraje redijo.

Vse krave, ki se potrdijo za plemo, se zapišejo v posebno knjigo, ki jo imenujemo plemenski zapisnik (tudi rodovnik ali rodopisna knjiga). V to knjigo

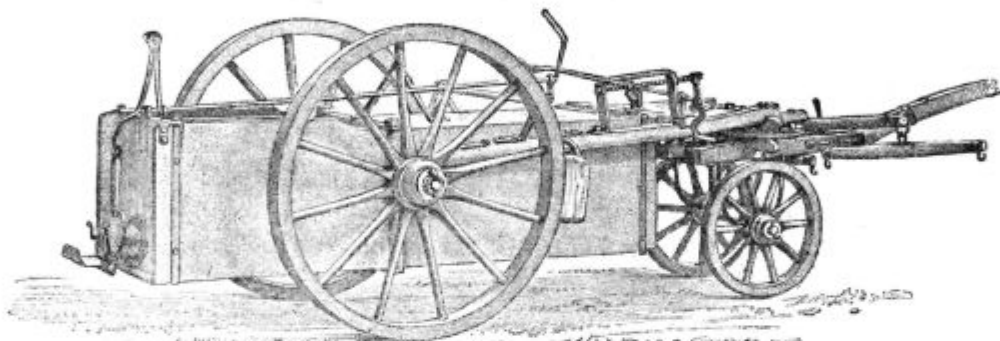
se vse zapiše: plemenska poraba, mlečnost in pokolenje mlade živine. Ta knjiga nam torej čisto za nesljivo pove, kakšne vrednosti so posamezne krave in kaj obetajo potomci. Zato so posebno važne za kupčijo, kajti vsak rajši kupi ži-

val, če se o nji more sam prepričati, kakšnega rodu da je, kakšne vrednosti so roditelji itd.

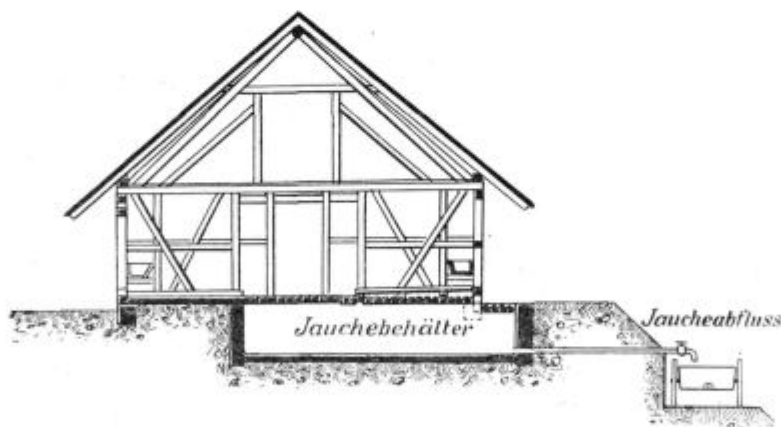
Kako pametno ravnaajo živinorejci po teh krajih in kako si prizadevajo za napredek reje in za dobro kupčijo! Vse store, kar je mogoče, da prirejajo kolikor mogoče lepo živino in da jo čim dražje prodajajo. Skupno skrbe za dobre bike, vsak posebej pa za dobre krave. Ali ni to zgledno in spodbudno?

Kdaj pridemo pri nas do take zavednosti? — Ali nam mari ni treba skrbeti za dobre bike? Ali ni skrb za dobre bike reč, ki se tiče vseh živinorejcev kakenga kraja? Zakaj bi se torej ne zanimali in pogajali vsi skupaj za rejo bikov, zakaj bi ne posnemali zavednih šviških kmetov?

Kakor je povedal g. Höhn, plačujejo udje živinorejske zadruga v Vedensvilu po 20 K od vsake krave, ki se potrdi in sprejme v zadrugi zapisnik, in vrhutega plača vsak še po 1 K od krave, kadar se vpiše v plemenski zapisnik. S tem denarjem se pokrivajo stroški za nakup in rejo dragocenih bikov. Veliko dajo pa tudi država, dežela (kanton) in občina, ki vse rade podpirajo živinorejo. Da se živinorejske zadruga po Švici tako

Podoba 20.
Gnojnični voz.

Podoba 21.
Prerez hleva in gnojnične jame.

uspešno razvijajo, je pa poglavitno pripisovati državi, ki sama in enotno vodi ustanavljanje in delovanje vseh teh zadrug.

Gospod Höhn nam je pokazal tudi par krav zunaj hleva, ki so vpisane v zadružni zapisnik. Same lepe, velike živali, z velikimi vimeni! Po taki živini mora biti lep zarod! Ena krava je bila lansko leto obdarovana na razstavi v Frauenfeldu. Cena 1000 K. Druge je cenil po 700 do 800 K. Našteli smo 10 takih krav v hlevu.

Živina se tukaj redi vse leto v hlevu. Po dvakrat se krmi in po dvakrat molze. Mleko se prodaja v Vedensvil po 14 h liter, kakor po mnogih naših krajih. Pozimi krave dobivajo seno in otavo, poleti pa zeleno travo s sadnih vrtov. Za priboljšek se daje tuptam tudi kaj močnih krmil.

Čudno nizek se nam je zdel Höhnov hlev, ko smo ga začeli bliže ogledovati; toda take nizke hleve smo našli tudi po drugih krajih. Hlevi so vzlic tej nizkoti zračni in poleti dosti hladni, zaradi tega, ker ima stena pri jaslilih po več nizkih oken, da se iz sosednje krmilnice meče krma v jasio. Ta okna so vse poletje odprta, da kroži zrak po hlevu. Pozimi se pa okna zapirajo, da je hlev gorkejši. Zelo kratke so tudi staje, 180 cm, nič več, dočim je gnojnični jarek zadaj za stajami širok in globok. Čisto naravno! Po teh krajih imajo malo nastilja. Razentega jim je do gnojnice veliko več kakor do gnoja. Vsa scalnica in vse blato pada naravnost v prostorni jarek, dočim ostajajo staje suhe, živina pa bolj čista. Tudi pri nas se priporočajo take staje, če nedostaja nastilja in če nam je na tem, da pridelujemo veliko gnojnice. Radovedni, kakor smo bili, smo si nabitroma ogledali tudi stranske prostore pri hlevu, namreč krmilnico in kolnico (šupo). Krmilnica leži ob vsej strani hleva in je tako prostorna, da vozijo skoz njo. V kolnici smo pa našli nekaj, kar nas je posebno zanimalo. Bil je gnojnični voz, kakršne rabijo po tukajšnjih krajih. Nekaj novega! Namesto okroglega lajte je na zadnji premi štirioglasta, pokrita truga, ki leži med zadnjima kolesoma (pod. 20.). Truga je trdno vdolana na vozu, tako da rabi ta voz samo za prevažanje gnojnice. Na prvi pogled se nam je zdelo malo čudno, da imajo tukaj za vožnjo gnojnice posebne vozove, ali če pomislimo, kako pogosto se rabijo ti vozovi, je to popolnoma opravičeno. Po teh krajih gnoje sadne vrtove po vsaki košnji z gnojnico, in ker se kose ti vrtovi tekom poletja po petkrat, so gnojnični vozovi zmeraj v delu. Ti vozovi imajo pa tudi razne druge prednosti, vsled česar so priljubljeni po vsi vzhodni Švici. Glavna prednost je v tem, da so truge nizko umeščene in se ne zvrčajo po teh gričastih sadnih vrtovih. Zaradi nizkih koles na prvi premi se da gnojnični voz na mestu obračati, kar tudi ni brez pomena v sadnih vrtovih. Nadalje vidimo, da se da škropilnik (zadaj na trugi) odpirati odspredaj in da se da tudi truga s posebno pripravo, ki je podobna zavori, zadaj znižati in zvišati, kakor je treba, da se popolnoma izprazni. K vsem tem prednostim se pridruži nazadnje pa še to, da se ti gnojnični vozovi prav lahko polnijo, ker se tako natočijo kakor škaf vina pod sodom. Po teh krajih so namreč gnojnične jame tako umeščene, da leže z ene strani toliko od tal, da je mogoče pred nje pripeljati voz, jama pa po posebni pipi tako izprazniti, kakor se na pr. izprazni sod vina (glej pod. 21.*). To je po teh

krajih običajno in pri poševni legi sveta povsodi mogoče. Gnojnični vozovi stanejo po 200—300 K. Lep denar, ki se pa dobro obrestuje!

V vsej hitrici smo si ogledali nazadnje še gnojnično jama, potem smo se pa poslovili od prijaznega gospodarja in odšli proti sadjarski in vinarski šoli.

Hibridi ali križanke.

Podpisani je že lani v tem listu pojasnil važnost teh trtnih podlog. Ker je pa vkljub temu med vinogradniki premalo zanimanja zanje, bodi njih pomen vnovič omenjen.

Po večletnih izkušnjah so veščaki dognali, da doslej najbolj priporočane vrste ameriških trt: riparija, solonis in rupestris, niso pripravne za vsako lego in zemljo, posebno ne za belo, apneno zemljo.

Velikolistna riparija (portalis), ki je najbolj priporočljiva in daje najboljše uspehe, zahteva dobre, ne presuhe in ne premokre, posebno pa ne hudo apnene zemlje.

Solonis prenaša sicer nekoliko več apna in mokrote, napada jo pa rad črni palež, se težko pomnožuje in nekatere žlahtne vrste ne rasejo in ne rodijo dobro na njej.

Rupestris, najbolj razširjena rupestris montikola, prenaša sicer največ apna izmed teh treh, se rada da pomnožiti, ima pa zopet druge slabe lastnosti, namreč ne prenaša mokrote, v močni zemlji prebujno rase in cepljenke na njej premalo rode in grozdje bolj pozno zori; zahteva torej bolj suho zemljo in gorko podnebje.

Poleg teh treh najbolj razširjenih vrst so Francozi vpeljali ameriško trto pod imenom berlandieri, misleč, da bo najbolj sposobna za njih zelo apnene zemlje.

V resnici prenaša ta trta čudovito veliko apna v zemlji, ima pa zopet druge slabe lastnosti, med temi posebno to, da se težko pomnožuje, ker zelo nerada dela korenine.

Da si pa pridobe novih trt, ki bi imele kolikor mogoče vse dobre lastnosti teh tukaj naštetih vrst, namreč dobro rast (na primer od riparije), sposobnost za mokre zemlje (od solonis), sposobnost za suhe zemlje (od rupestris), za hudo apnene (od berlandieri) i. t. d., so začeli veščaki, osobito Francozi, te vrste med seboj umetno križati (bastardirati, hibridizovati, mešati), kar se je zgodilo na ta način, da so cvet (pestiče) ene vrste oplojili s cvetjem (s cvetnim prahom) druge vrste, peške zrelega tako oplojenega grozdja vsejali in na ta način vzgojili nove vrste trt, ki so navadno od svojih staršev podedovale nekaj dobrih pa tudi slabih lastnosti.

Ker je pa znano, da naše domače, t. j. evropejske trtne vrste najrajše delajo korenine, da v vsaki zemlji, in če ima še toliko apna v sebi, dobro uspevajo, so Francozi tudi ameriške trte z evropejskimi umetno križali, upajoč, da bodo nove trte imele od ameriških vrst trpežne, trtni uši kljubujoče korenine, od evropejskih pa druge dobre lastnosti.

Seveda so se v mnogih slučajih varali in marsiktera nova trta je imela le slabe lastnosti svojih staršev, vendarle pa je imelo vztrajno in marljivo delo veliko uspeha, in danes imamo že lepo vrsto raznih hibridov, ki so pripravi za različne zemlje.

Seveda jih je še pri nas v raznih zemljah in legah temeljito preskusiti.

Zaradi tega svetujem onim vinogradnikom, ki imajo zemlje, kjer v začetku imenovane, doslej najbolj raz-

*) Jauchebehälter = gnojnična jama, Jaucheafluss = odtok gnojnice.

širjene vrste ameriških podlog ne uspevajo, da poskusijo saditi križanke.

Državne trtnice na Kranjskem imajo sedaj čez 30 vrst najbolj priporočljivih križank in jih oddajajo v majhni množini, za poskušanje, vinogradnikom tudi brezplačno.

Kdor želi s takimi trtami napraviti poskušnjo, naj se zgleda pri podpisnem ustno ali pismeno.

Pri tem mora vinograd, to je lego in zemljo, natančno popisati ter za preiskavo glede apna poslati nekaj zemlje (kakega $\frac{1}{4}$ kg), ki jo je bil vzel v globčini približno 30–40 cm v svojem vinogradu.

B. Skalický

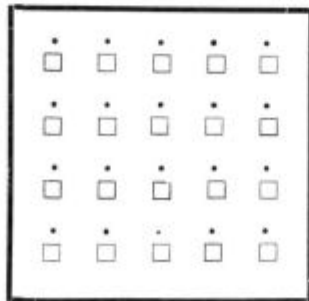
c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Hmelj.

Hmelj je rastlina, ki je po naši slovenski domovini še vse premalo znana, razen na Spodnjem Štajerskem. Če se hmelj skrbno obdeluje, in kar je glavno, prav suši, daje na oralu po kakih 800–2000 K in še več čistega dobička na leto, kakor je ravno cena in letina. Lahko se reče, da v Savinski dolini za vse, kar prodajo poljskih pridelkov in živine, ne iztržijo toliko, kolikor za hmelj.

Hmelj je kupčijska rastlina, ki kmetovalca ne skrbi, da bi je ne mogel prodati, če jo je le prav posušil. Zemlja, kamor se hmelj sadi, se mora, če je mogoče, jeseni, sicer pa spomladi, kakih 40–60 cm globoko prekopati. Ko se spomladi zemlja osuši, se vse površje lepo poravnava. Nato se v vrste postavijo majhni klini (dobri so tudi koruzni storži), po 1,5 m narazen, kakor to kažejo pike na podobi 22. Tik klinov pa, kjer so na podobi okenca, se z lopato nereda po 30–35 cm globoke in ravno tako široke jame, in sicer tako, da ostanejo klini v zemlji pri miru. Nato se v vsako jamo dene za ene vile poležanega gnoja (prav močan mešanec je tudi dober). Od zadaj pa se jame zaspó z rahlo prstjo toliko, da ostane še kakih 5 cm do roba. To delo naj se opravi kolikor je mogoče v suhem vremenu, da se zemlja preveč ne potlači. V tako pripravljene jame se meseca aprila posade hmeljeve reznice tako, da v rahli zemlji lepo pokonci stoje; nikakor pa se ne sme z roko nanje pritiskati. Na nje se nasuje le toliko rahle prsti, da se ne vidijo iz zemlje. Opomniti je tudi, da vse rastline ne poženejo enako hitro. Zato se zaostale ne smejo odgrebati, saj se bodo itak pozneje pokazale. Če jih iščeš, se odloži vrh cime, če le malo v njo dregneš, in ti potem vsaj štirinajst dni ne bo iznova pognala. Kadar rastline pridejo iz zemlje, se k vsaki postavi (kjer so klini) tri do štiri metre dolg drog, in ko so poganjki dovolj dolgi, se rahlo privežejo k drogom.

Prvo leto se vsaki sajenici pustita le po dve vrvi (dva poganjka). Če vreme ni preveč vetrovno, s privezovanjem ni veliko dela. Vsi izrastki, ki poženo izza listov (zalistniki), se poščipujejo približno poldrug meter visoko; višji se ne smejo puščati. Med vrste sade krompir, peso, korenje itd., toda najbolje je, če se med vsako hmeljevo vrsto nasadi le ena vrsta pese. Če po hmeljišču nasadimo mnogo drugega, pa hmelj, ki mu je zemlja odločena, zelo slab ostane, kar mu je tudi za drugo leto zelo v kvar. Če je mogoče,

Podoba 22.

naj se rastline zalijejo, ko so kaka dva metra visoke, v mokrem vremenu z gnojnico. To jim bo zelo koristilo. Prvo leto je hmelj treba kake dvakrat okopati in, kadar se pripravlja k cvetju, ga malo osuti. Glavna stvar pa je, da v hmeljišču ne pustiš plevelu na dan, kajti nobenemu pridelku plevel ne škoduje tako zelo, kakor ravno hmelju. Konci meseca avgusta hmelj dozori.

Drugo leto, ko se je zemlja osušila, se hmelj lepo obkoplje in s prav ostrim nožem gladko obreže. Paziti je treba, da pri štoru ostanejo še kaka tri očesa. Zdaj se postavijo drogi, šest do osem metrov dolgi. Drugo leto se vsaki sadiki puste po tri vrvi. Drugo leto se hmelj navadno gnoji, ko so že vse vrvi privezane, in sicer se k vsakemu štoru dene za ene vile poležanega gnoja ali pa dobrega mešanca, od zadaj pa se obenem hmelj okopava ter se spotoma gnoj malo zasuje, da se ne razsuši. Če hmelj le količkaj bujno rase, poženo izza vsakega lista poganjki, ki pa se morajo drugo leto tako visoko poščipati, kolikor visoko se more delavec s tal stegniti. Opomniti je, da se poganjki, dokler so še mladi, lahko kar poščipljejo, in delo je izvršeno prav hitro; če jih pa pustimo dalj časa, postanejo trdi in dolgi in treba jih je rezati ali striči, kar povzroči veliko več dela.

Privezovanje hmelja ne daje veliko dela, če je vreme mirno; le če je vetrovno, se hmelj rad odvíja. Za privezovanje je jutro pripravnejši čas kakor večer, ker v vetrovnem vremenu je popoldne večinoma ves hmelj v vrhu odvit, ponoči se pa sam lepo prime in le vrvi, ki proč vise ali so se pripognile, se privežejo, in sicer vselej pod sklepom, ne nad njim. Kadar je hmeljišče plevelno, se zopet okoplje, in kadar se hmelj začne za cvetje pripravljati, se pa ospe ali z oralom (plugom), ali pa z motiko. Tako dela kmetovalec, ki prideluje le malo hmelja; kdor ga ima veliko, opravi večino del s stroji in živino. Kdor ima mnogo hmelja, se mu stroji izplačajo že prvo leto, ker niso dragi. Konci meseca avgusta hmelj dozori. To se pozna po svetlozeleni barvi in, če bučko primeš v roke, se ti zdi trda in malo zahrši.

Sedaj pa pride na vrsto sušenje. Nanje je treba obračati vso skrb, kajti lepo posušen hmelj se bolje in lažje prodaja kakor pa tak, ki je pri sušenju izgubil zeleno barvo. Ko začne kmetovalec hmelj obirati, mora imeti pripravljene prostore, kjer ga bo sušil. Lahko se nasuje po skednju, kozolcu ali kamor je pač mogoče, za kake tri prste na debelo, in se pusti, da leži kaka dva do tri dni. Vsak dan ga je treba lepo premešati, potem se pa tretji ali četrti dan lahko dene na sonce, in če je vreme lepo, je hmelj suh. Če je pa dosti prostora, da se takoj ves hmelj razgrne, se pusti dober teden na mestu, in če je vreme ugodno, se tudi posuši. Bolje je pa posušiti ga bolj kakor manj; le paziti je treba, da je hmelj, kadar se tlači, že dovolj odnehal (nategnil), ker se ne sme drobiti.

Težavnejše pa je sušenje v oblačnem ali deževnem vremenu. V tem slučaju so neobhodno potrebne nalašč za to pripravljene lese. Iz sobe se spravijo klopi in mize, vanjo se postavijo primerna stojala in nanja se nalože lese, za ped druga od druge, in zakuri se v peč. Prav primerne so železne peči, ki hitro ogrejejo in dobro grejejo. Pomniti je pa, da je potreben preprih od spodaj, sicer ves hmelj zrjavi od sopuha, ki puhti iz hmelja. Kdor ima pa več hmelja, ima navadno posebne sušilnice, kjer naglo posuši veliko hmelja. Vsakemu, ki hoče hmelj saditi, naj velja pravilo: Vsako leto nekaj, ne vsega naenkrat, kajti veliko hmelja zahteva mnogo truda in

mного stroškov; po malem se pa kmetovalec tudi obdelovanja privadi, tako da mu je le igrača.

Hmelja je več vrst, toda izkušnje so pokazale, da sta za naše kraje le dve vrsti sposobni. Če ga ne sadiš veliko, sadi navadni zeleni hmelj, ki prav bogato rodi; če ga pa sadiš veliko, je pa dobro saditi nekaj angleškega hmelja, „goldinga“, čeravno rodi malo manj, se pa navadno dražje proda in je tudi za teden dni prej zrel, kar je pri sušenju velikega pomena, ker ni vse delo kar na kupu.

Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom.

Kadar je dobra sadna letina, mislijo sadjarji, da bodo drevesa v naslednjem letu manj rodovitna, češ da bodo potrebovala eno ali več let, da se odpočijejo. Ta nazor je opravičen samo tam, kjer so drevesa prepuščena samosebi. Če drevo vse redilne snovi porabi za razvoj sadu, je naravno, da to ovira tvorjenje cvetnih oces. Potem seveda poteče nekaj časa, preden se sadna očesa morejo toliko razviti, da drevo more cvesti in roditi sad. Neenakomerna rodovitnost se pa prepreči, če se drevesa s pravočasnim obrezovanjem pomlajajo in če se jim primerno gnoji. Namen dobrega in primerne obrezovanja je, odstraniti vse, kar ni potrebno, in skrbeti za to, da se sad bolje redi; povrh pa ostane toliko sokov, da se morejo razviti očesa za prihodnje leto. Seveda se mora to čiščenje in pomlajanje dreves vršiti skrbno in pravilno. Kdor stvari ne razume, naj jo rajši prepusti zanesljivemu sadjarju. Kar je sadje vzelo zemlji redilnih snovi, se morajo nadomestiti s primernim gnojenjem. Pri tem je treba paziti, da pride gnoj do spodnje plasti. Žal, da se pogostoma vidi, da sadna drevesa stoje v gosti travi, dasi bi bilo treba drevesni kolobar prekopati spomladi in v pozni jeseni. Na travnikih, kjer rasejo sadna drevesa, se gnoj — če se drevesom sploh gnoji — navadno raztrosi samo po zemlji, ali se le površno podkoplje. V tem slučaju gnojenje koristi bore malo; pognojilo se je travi, ne drevesu. Preden pridejo redilne tvarine gnoja do uživalnih korenin drevesnih, posrkajo in porabijo že vse travne korenine. Z železnim drogom, s katerim se delajo luknje, ali z drugimi takimi pripravami naj se omogoči da pride gnoj res do spodnjih plasti.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 39. Naša vas ima precej srenjskega sveta, a ne gospodarskega odseka, ki bi to premoženje oskrboval. **Kako je postopati, da se dobi gospodarski odsek?** (I. A. v Z.)

Odgovor: Glasom 2. točke dotičnih naredeb naj občina ali soseska za gospodarstvo svojega posebnega imetka po volilskem imeniku, ki se po § 17. obč. vol. reda zanjo naredi, pod glavarjevim vodstvom z ozirom na §§ 9., 10. in 11. in tudi, kolikor semkaj spada, z ozirom na III. oddelek obč. vol. reda — samo da volilcev ni treba deliti na volilne razrede, izmed sebe za tri leta izvoli tri gospodarje, ki si izmed sebe sami izvolijo načelnika. — To vse velja seveda le za Kranjsko.

Vprašanje 40. Ali je župan upravičen računati od živinskega potnega lista 20 h tudi tedaj, če živine ne ogleda, in ali mora res kmet žival k županu na ogled pripeljati? (I. T. v S.)

Odgovor: Župan sme za živinski potni list računati le 4 h, a za ogledovanje živine posebej največ pristojbine

16 h. To pristojbino pa mora občinski zbor v seji pravomočno skleniti ter mora dotični sklep deželni odbor potrditi. Kmetu ni treba živine k županu na ogled voditi, temveč mora župan, če izda potni list, poprej živino ogledati, sicer je kazniv. Ta zakonska določba je pa le na popirju, ker je v splošnem neizvršljiva, a vzlic temu je župan vedno v nevarnosti, kajti če ga kdo zatoži, ga mora sodnik vendarle obsoditi.

Vprašanje 41. Ali se trtni količi lahko posade naravnost v vinograd na stalno mesto in se šele potem cepijo, ko se dobro vrasejo? (I. K. v S.)

Odgovor: Seveda; če hočete trte v zeleno cepiti, je pa to edino prava pot, priti do cilja.

Vprašanje 42. Kakšna trta izrase iz pešek grozdnih jagod? Pri nas trdijo, da izrase divja trta, pri nas vinkovna imenovana. Ali morajo peške premrzni, da kalé? (J. K. v S.)

Odgovor: Pravzaprav izrase iz grozdne peške enake vrste trta, vendar je mogoča tudi druga vrsta, oziroma križanska, ker je to zavisno od tega, po ktere trtne vrste prahu je bilo oplojeno dotično žensko cvetje, ki je rodilo dotični grozd. Vsekako izrase iz peške zlahtna trta, ne pa divja, celo ne tista, ki jo Vi imenujete divjo, ker ta ni vinski trti prav nič sorodna. Grozdne peške so težko kaljive in včasih šele drugo leto kalé. Če hočete delati poskuse za zabavo, Vam ne bomo oporekali, saj pri tem spoznavate naravo, kar je vsekako poučno in torej koristno, a praktičnih uspehov ne boste dosegli.

Vprašanje 43. Kako je postopati z mlekom, ki je namenjeno za odpošiljanje, da se drži vsaj 24 ur? Ali naj se greje ali hladi? (Kmet. pod. v S. v.)

Odgovor: Mleko se pokvari vsled skisanja. Skisanje povzročajo glive, torej mora vsako početje, ki naj meri na to, da se mleko ne skisa, oziroma da se mleko naredi trpežno, obstati v tem, da se dotične glive zamore, oziroma da se ne puste, da bi se razvijale. Glive se zamore s toploto, njih razvoj se pa ustavi z nizko toplino. Iz tega sledi, da imamo dva pota, mleko narediti trpežno, in sicer segrevanje in hlajenje. V praksi se tudi oba načina združujeta. Mleko je najbolj izpostavljeno pokvari v hlevu, in sicer med molžo in v tistem času, dokler ima živalsko toploto. Če naj imamo trpežno mleko, je na to delati že v hlevu. Hlev mora biti snažen in zračen. Namolzeno mleko je od vsake krave posebej in takoj nesti iz hleva ter hitro shladiti. Obenem naj se preceđi. V to svrhu sedaj izborne služijo cedila iz bombaževine. V mlekarni se potem skupaj zneseno mleko ali sagreje (pasterizira) na 80—90° C v posebnih pripravah in potem zopet shladiti, ali se pa samo prav močno shladi in skuša na nizki toplini obdržati do odpošiljatve. To je kratek odgovor na Vaše vprašanje, a se da in se pravzaprav mora nanj obširneje odgovoriti; zato Vas pozivamo, če hoče Vaša podružnica pričeti z mlekarstvom, da zahtevate obširen ustni pouk na mestu po potovalnem učitelju za mlekarstvo.

Vprašanje 44. Kam naj se obrnemo, da bodo trgovci morali na novo mero in vago kupovati od nas pridelke? Sedaj zahtevajo od nas prodajo na staro mero in vago, nam pa prodajajo po novem in nas pri tem kjer le mogoče oškodujejo. (J. S. v S.)

Odgovor: Kjer ni tožnika, tam ni sodnika. Vsak naj se drži načela, da prodaja in kupuje le po novi meri in vagi in naj vsakega, ki drugače dela, ovadi. Tega vendar ne morete zahtevati da bo pri vsaki kupčiji navzoč birič ali žandar. Tudi tukaj velja načelo, da si kmet mora sam pomagati.

Vprašanje 45. Kdaj naj se trosi pepel, sedaj ali na pomlad? (J. P. v B.)

Odgovor: Pepel lahko že sedaj trosite, vsekako pa toliko zgodaj spomladi, dokler še ne zeleni, ker jedki lug, ki se dela iz pepela, lahko nežne koreninice poškoduje. Sicer ta nevarnost ni velika, vendar je opreznost dobra.

Vprašanje 46. Ali se sme **zvrševati gostilniška obrt na ime drugega**, na pr. takega, ki je že 10 let v Ameriki? Tudi hiša ni njegova. (J. S. v V.)

Odgovor: Lastnik gostilniškega patenta more v dogovoru z obrtno gosposko za zvrševanje svoje obrti postaviti namestnika in mu dati gostilno v zakup. Kje je posestnik patenta in ali ima svojo hišo ali ne, to ne hodi v poštev.

Vprašanje 47. Imam sod jesiha iz jabolčnika in hrusevca, ki je v sodu lepo rumen, če ga natočim v steklenico, pa **jasih počrni v 24 urah tako zelo**, da ni za prodaj.

Odgovor: Da jasih na zraku počrni, je od tega, ker ima v sebi veliko železa in čreslovine, ki se na zraku spojita v čreslovokisli železov oksid, ki je tisto, kar je črnilo, ki z njim pišemo, in zato jasih počrni. Pretočite ves jasih ob močni dotiki z zrakom, t. j. jasih naj skozi kako cedilce v mnogih tenkih curkih globoko teče. Tako pretočen jasih bo potem ves počrnel, nakar ga z želatino očistite kakor vino, in ko bo očiščen, ga pa zopet pretočite v snažno posodo.

Vprašanje 48. Pokuhal sem nekaj smokev v žganje. Tropine od smokev pa krave med rezanico pomešane prav rade žro. Ali imajo **smokvine tropine** kaj redilnih snovi v sebi in ali jih smem pokladati tudi kravam, ki so že na času? (G. E. v Z.)

Odgovor: Glavni obstojni snovi smokev sta lesna tkanina in sladkor. Beljakovine imajo le malo. Za kuhanje mora sladkor najprej pokipeti in se izpremeniti v alkohol, ki se odvzame s prekuhanjem. V tropinah je torej nekoliko beljakovin, vsa lesna tkanina, vse rudninske snovi in tista množina sladkorja in sploh ogljikovih vodikov, ki ni pokipela. Iz tega sledi, da sicer smokvine tropine niso močno krmilo, pač pa nekako toliko vredne kakor dobra, mehka ovsena slama, ali tudi nekoliko več. Zuano pa je, da se pri prebavljanju tvori toliko več prebavnih sokov, kolikor bolj hrana, oziroma krma, tekne. Če ste torej naredili skušnjo, da krave posebno rade žro smokvine tropine, tedaj jim iz omenjenega razloga ne bodo le same dobro tekline, temveč tudi vsa druga krma. Tista množina teh tropin, ki jih imate Vi na razpolaganje, je pač majhna, zato se ni bati, da bi brejim kravam škodovala, dasi je v prekuhanih tropinah dostikrat veliko takih rudninskih snovi, ki niso koristne. Ker nam natančna sestava smokev ni znana in je tudi v nobeni knjigi nismo našli objavljene, zato glede rudninskih snovi ne moremo izreči sodbe.

Vprašanje 49. Pri nas prekupci s krompirjem in njih mešetarji trdijo, **da se tudi krompir ne sme prodajati iz naše dežele**, ker se krompir šteje med krmila kakor slama in seno, o katerih sem pač bral v „Kmetovalcu“, da je izvoz prepovedan. Ali je res tako? (J. J. v G.)

Odgovor: Izvoz krmil iz Avstrije je res prepovedan, a izvoz sena, slame, krompirja, t. j. vseh krmil iz naše dežele v katerokoli drugo deželo v Avstriji je pa dovoljen. To, kar prekupci in njih mešetarji trdijo, je gola laž; z njo hočejo kmete slepariti, da na ceno pritiskajo. Tudi vse drugo, kar naznanjate v pismu, je sleparija, in dotičniki le ime naše družbe zlorablajo, kajti do trenutka, ko ta odgovor pišemo, ni družba sama in tudi noben družben pooblaščenec kupoval krompirja v loškem in kranjskem okraju. Ne dajte se slepariti, temveč stavite družbi naravnost ponudbe za krompir, saj se gre za pomoč Vašim bednim tovarišem!

Vprašanje 50. Imam **kravo, ki ji telečnik vsak dan že skoraj 2 meseca vun uhaja**. Kaj je temu vzrok in kako bi bilo odpomoči? (I. B. v T.)

Odgovor: To, kar ste Vi popisali, ni izstop telečnika, temveč nožnice. Povod izstopu more biti otrpnjenje širokih medeničnih vezi, slabo stojišče v hlevu, da žival zadaj niže stoji in zato telečnik na maternico tišči, ali pa pokladanje velikih množin vodene krme (obloje), ki polni drob, da potem telečnik naprej proti maternici tišči. Za take slučaje so posebne vezi, ki se denejo čez nožnico, a še bolj preprosta je poveza z medeno žico, ki jo pa more narediti le živino-zdravnik, ki tako povezo pozna. — Vsekako Vam priporočamo, da se krave kmalu iznebijo.

Vprašanje 51. Na pšenici opazujem že 3 leta ravno take snetljive rožičke, kakor na rži. Kako **rožičke na pšenici** zatrem in ali so pšenični rožički zmleti med moko tudi zdravju škodljivi? (A. K. v S.)

Odgovor: Rožički na pšenici so redki; povzročajo jih gliva „Claviceps purpurea“, kakor pri rži. Moka, ki so v nji zmleti rožički, je zelo škodljiva zdravju. Sredstvo, rožičke zatreti, je setev popolnoma čistega semena.

Vprašanje 52. Imam približno **16 let starega konja, srednje reje, ki slabo žre**, in kadar žre, emaka z gobcem in se močno slini. Kaj je temu vzrok? (A. V. v S.)

Odgovor: Konj ima kake bolečine v gobcu, zato je poiskati vzrok tem bolečinam in ga odstraniti. Bržkone so pri takem starem konju neenako obrabljeni ali škrbasti zobje vzrok, ki pri žvečenju pritiskajo na meso, ga ranijo in tako bolečine povzročajo. Dajte zobe pregledati po večaku ter jih popraviti.

Gospodarske novice.

P. n. gg. družbene ude nujno prosimo, da ob bližajoči se pomladi vse gospodarske potrebščine, zlasti semena, pravočasno naroče ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavi; zato prosimo ne nadlegovati s povpraševanjem po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj jasno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Mlekarskih zadrug je bilo l. 1904. na Kranjskem 49, ki so spravile 6,543.478 l mleka v denar ter so zadržnikom izplačale 719.782 K v gotovini. S tem uspehom Kranjska primeroma nadkriljuje vse avstrijske kronovine, splošno pa pretežno večino dežel. Z mirno vestjo lahko trdimo, da ima na tem prekrasnem uspehu, če ne vselej neposredno, pa vsaj posredno skoraj vse zasluge naša družba, ki mirno, a zato tem izdatneje deluje v prosep našega kmetovalca, ker neprestano bodri k samopomoči. Kmetovalci, ta števila govore, česa je zmožen kmet, če si sam pomaga!

* Slovensko čebelarsko društvo, ki je imelo 16. t. m. svoj redni občni zbor, je izvolilo v odbor vse doseganje marljive gg. odbornike in namesto odstopivšega gospoda predsednika našega družbenega ravnatelja Gustava Pirca.

* „Primorski Gospodar“ je naslov novemu gospodarskemu listu, ki ga je s pomočjo državne podpore pričel izdajati gosp. državni potovalni učitelj kmetijstva Anton Štrekelj v Gorici. List izhaja dvakrat na mesec in stane za vse leto 2 K. List se ozira v prvi vrsti na primorske razmere. Želimo mu obilo uspeha v gospodarsko, žal, še premalo prebrujenem Primorju. Tudi mi pristržno pozdravljamo novega sodelavca pri hvaležnem delu za gmetni blagor slovenskega kmeta.

* **Nakupovanje krompirja.** Kmetijska družba ima nalogo priskrbeti c. kr. deželni vladi razna semena, ki se bodo brezplačno razdelila po pokrajinah, ki trpe pomanjkanje vsled lanske slabe letine po suši, toči itd. Da se pravočasno zagotovi zadostna množina semenskega krompirja, prosimo kmetovalce, naj nam stavijo ponudbe za krompir, ki ga imajo naprodaj. V ponudbah je navesti množino in ceno. Krompir mora biti spravljen v vreče po 50 kg; vreče priskrbi družba. Prosimo obilnih ponudb po kolikor mogoče nizki ceni, ker se gre za to, pomagati bednim kmetovalcem, t. j. Vašim tovarišem, kajti čim ceneje kupimo, tem več moremo nadobaviti, in vlada bo mogla, tem več razdeliti.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano, ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 67 h 100 kg ali pa 3 K 41 h za 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se izvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vštet izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se v Ljubljani morajo plačevati.

* **Seme jare rži „triumfovke“** je pošlo, in prosimo, da se nam ne pošiljajo več naročila nanjo.

* **Sezamove tropine** so v vseh tvornicah do srede marca razprodane. Prosimo ta čas naročiti lanene tropine, ki so vedno v zalogi in stanejo 17 K 100 kg. Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Ruskega lanenega semena** odslej družba ne bo več imela v zalogi, ker je povpraševanje po njem vsled propada lanarstva skoraj popolnoma ponehalo.

* **Deteljno seme,** zajamčeno predenice čisto in potrjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače štajerske ali črne detelje po 1 K 80 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 1 K 35 h kilogram.

* **Seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorferico.

* **Semenskega ovs,** in sicer zgodnjega Milnerjevega, stane 100 kg z vrečo vred 20 K.

* **Cene semenskemu krompirju** objavimo prihodnjič.

* **Umetna gnojila** ima družba vedno v zalogi in jih oddaja po naslednjih cenah:

Tomasova žlindra, 16 %, 5 K 80 h 100 kg. Ta cena velja le za oddajo nadrobno v vrečah po 100 kg, dočim za oddajo podružnicam v celih vagonih po 100 vreč more družba ceno še izdatno znižati. Podružnice, ki leže ob železniški progi Trst-Ljubljana ali Reka-Ljubljana in nareče po cel vagon, imajo tudi dobiček pri voznini, ker potem družba ne vračuni voznje do Ljubljane, ki je v gorenjih cenah zapopadana, temveč le resnično plačano voznino.

Rudninski superfosfat po 7 K 25 h 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg.

Kalijeva sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostno moko, kostni superfosfat, čilski soliter, roženo moko in druga gnojila se oddajajo po dnevni ceni.

* **Klajnega apna** je družba kupila za to zimo več vagonov, vsled česar je dosegla ugodnejše cene in ga more ceneje oddajati. Odslej ga oddaja v izvirnih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunanje se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev za zavoj, vozni list itd. 30 h. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Vsled sklepa XIX. javnega shoda dne 7. julija 1896 se razpisuje 20 premij po 20 ali po 40 K za uspešno pogozdovanje goličav kmečkega posestva pod naslednjimi pogoji:

1. Pogozdovanje mora biti izvršeno leta 1903. ali 1904. ter mora pogozditev obsegati najmanj 0. 56 ha = 1 oral.

2: Vrsto lesa in sadik si posestnik lahko izbere po svoji volji, samo sadike morajo biti za krajevne razmere ugodne; nikakor pa ne sme daljava med sadikami obsegati več kakor 1.50 m.

Posestniki, ki hočejo za premije prositi, morajo svoje prošnje najdalje do konca junija t. l. vložiti pri kranjsko-primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani ter v njih navesti politični okraj, davčno občino, števila parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča.

Pogozdovanje prosilcev se bo pregledovalo jeseni 1906. l., morda nastali pomankljaji pri pogozditvi se lahko spomladi omenjenega leta popravijo.

Premije priznava in prisoja predsedništvo tega društva, ter bo isto dovoljevalo premije ali pa v gotovih slučajih tudi samo razdeljevalo priznalna in pohvalna pisma.

Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo,

v Ljubljani, meseca februarja 1905.

Predsednik:

Hugon knez Windischgrätz s. r.

Listnica uredništva.

J. Š. v S. Take spake in sploh dvojčki pri prasičih niso nič redkega. Zakaj svinja mladičev ne pusti sesati in kako to nepriliko odpraviti, je obširno popisano v spisu »Sosea Razumnika prasičja reja,« ki je bil objavljen v lanskem letniku »Kmetovalec« in je izšel v posebni knjigi, ki se pri družbi dobiva za 1 K.

I. R. v D. Če hočete skupni pašnik razdeliti, morate pri komisariju za agrarske operacije izzvati razdelitev.

Fr. K. v S. Svoj prostor smete ograditi z bodečo žico, če stem ne ovirate mejaša v obdelovanju njegove zemlje, n. pr. pri obračanju, če ima mejaš zastarano pravico. — Da bi Vam sosed prispeval k ograji, je izključeno. — Na druga vprašanja glede občinskih cest Vam ne moremo odgovoriti, ker dotičnega štajerskega zakona ne poznamo in ga tudi nimamo. — Umetna gnojila se tik pred porabo kakorsibodi mešajo, ali pa se vsako gnojilo samo zase raztrosi.

A. K. v S. Ovce »Southdowns« niso za Vas, ker so silno občutljive in malo plodne. Dandanes jih nimajo nikjer več v Avstriji. — Pasti za vidre izdeluje najboljše, kakor tudi vse druge pasti, tvrdka R. Weber v Haynau v Pruski Šleziji. Past za vidre stane brez carine in voznine 36 K.